

עין משפט‏^[1]‏
גז מוצה

עא א מיי פ"ג מהל' מעשר שני הל' א סמג לאוין רסד:

עב ב מיי פטו"ז מהל' טומאת אוכלין הל' יא סמג עשין רמו:

עג ג מיי פ"ב מהל' מעשר

שני הל' ח ופ"ג הל' ג

סמג עשין קלו:

עד ד ה מיי שס פ"ב הל'

ח סמג שס:

עה ו מיי שס הל' ו:

ליקוטי רש"י

לא בערתי ממנו בטמא וכו'. והכי פירושו מכלל שנאמר בידיו מעשר לא יערכמי ממנו בטמא דמשמע זין שאני טמא כו' הוא ממודה שלא נעשו כלש ולא הדליק זו את הנר וכל שכן טהור דלא ניתן אלא לאכילה ושמיא וסויה וממילא שמעינן מדלא הוצרך להטוות על הטהור שמע מינה הכי קאמר אפילו נשעת הטומאה שלא יכולתי לאוכלו לא נחתיו להדלקה אלמא אינו נאכל בטומאה והיכן מוזהר על כך. איני יודע. לאו מפורש לכך נאמר לא חוכל ושתאם פריך הס"ס מקמי דליסליק למילתיה. **טומאת הגוף בהדיא בתיבה.** ואמאי קתני איני יודע. **בשעריך תאכילנו.** נפקול המוקדשין קאי לאחר פדיונן שאוכלין זר ויבמות עג:י. **מנין למעשר שני שנאמא שפודין אותו אפי"ו בירושל"ם.** שאין מעשר טהור נפדה סס דכתיב (דברים יד) כי ירחק ממך וגו' ונתת צדקק ולא כשהיה בירושלים (ובבא מציעא גג:). **אפי"ו בירושל"ם.** לאחר שנכנס ורץ על גז דדרשינן (שס יד) כי ירחק ממך המקום וזרת הכסף צדק. צדקוק מקום אתה פודה וזר ולא נקדוץ מקום [סנהדרין קיב:]. **ואין שאת אלא אכילה.** כשלא חוכל לאוכלו כגון זה שניטמא ונתת צדקף [פסחים לו:]. **ואין שאת אלא אכילה.** והכי קאמר קרא כי ירחק ממך המקום אז כי לא חוכל לאוכלו שנטמא וזרת הכסף צדק [סנהדרין קיב:].

תורה אור השלם
א) לא אֶבְלִיתִי בְּאֵינִי מִמֶּנּוּ וְלֹא בְּעֶרְתִּי מִמֶּנּוּ בְּטֵמָא וְלֹא נִתְּחִי מִמֶּנּוּ לְמַת שְׂמֵעָתִי בְּקוֹל יְיָ אֱלֹהֵי עֲשִׂיתִי כְּכֹל אֲשֶׁר צִוִּיתִנִּי: [דברים כו, יד]

ב) נֶפֶשׁ אֲשֶׁר תִּגַּע בּוֹ וְטִמְאַתָּה עַד הָעֶרֶב וְלֹא יֵאָכֵל מִן הַקֹּדְשִׁים כִּי אִם יָרְחַץ בְּשֵׁלֹו בַּמַּיִם: [ויקרא כב, י]

ג) לֹא תֹכֵּל לְאַכֹּל בְּשַׁעְרֶיךָ מַעֲשֵׂי דִבְרֶיךָ וְתִירֹשֶׁךָ וְיִצְהָרֶךָ וּבִבְחֹר בְּקֶרֶךָ וְצִאֲנֶךָ וְכָל נִדְרֶיךָ אֲשֶׁר תִּדָּר וְנִדְבָתֶיךָ וְתִרְוַמֹת יָדֶךָ: [דברים יב, יז]

ד) בְּשַׁעְרֶיךָ תֹאכְלֶנּוּ הַטֵּמָא וְהַטְהוֹר וְיִדְּוּ בְּצִבּוֹ וְכֵאלֵל: [דברים טו, כב]

ה) וְכִי יִרְבֶּה מִמֶּךָ הַדֶּרֶךְ כִּי לֹא תֹכֵּל שְׂאֲתוֹ כִּי יִרְחַק מִמֶּךָ הַמָּקוֹם בְּנִמְנָן מִמִּשְׁאֵת כָּלָם חֲמִשׁ יוֹדוֹת וַיִּשְׁתּוּ וַיִּשְׁכְּרוּ עִמּוֹ: [בראשית מג, יד]

יט:

רישא במעשר שני
טמא וגברא טמא.
או או קאמר דנחתא מינייהו לקי:
הוא בפנים ומשאו מבחוץ מהו אמר ליה

כי ירחק ממך המקום ממוך ממילואך.
כך גירסת הקונטרס וי"ג ממך לחודיה כלומר ממך גופך והרי גופו צפנים וקשה על זה דאם כן אדם שגופו צירושלים ופירות מעשר שני שלו צעירו א"כ לא יוכל לחללם כיון שגופו צירושלים וזה אינו דעד כאן לא מיציעא ליה לרצ פפא אלא דנקיט קניא ואי לא (ו) קניא מודה דיכול לפדותם אע"ג דגופו צפנים כיון שהפירות חוץ לירושלים והוא נותן טעם^פ דהא קרינן צו לא תוכל שאתו אף צגופו צפנים ושמה איכא למימר דשצקיה לקרא דממך דמשמע מגופך דליהו קא דחיק ומוקמי אנפשיה היכא דלא שייך שס לא תוכל שאתו שאינו מחוסר טעינה כזה שהוא על כתפיו ורצ פפא מיציעא ליה צקניא כך נראה למשי"ח אצל על גירס' דממילואך קשה דממילואך היינו המשוי כדפירש הקונטרס (י) גצי משאו מצפנים וגופו מצחון וכיון שמשאו מצחון^ל קרינן כי ירחק ממלואך וי"ל דממלואך מגלה לנו דהגוף והמשוי צחד והוה ליה צמקת המשוי צפנים:
אמר
רבי יוחנן מאימתי מעשר שני חייבים עליו משיראה פני הבית. וקשה דכיון דקודם שיראה פני הבית הכי נמי דמותר לאכלו חוץ א"כ למה הוצק לעולם לפדות מעשר שני וי"ל דודאי ליכא לאו אצל עשה איכא דכתיב" וזרת הכסף צדק אצל צלא פדייה לא:

מיתובי רבי יוסי
אומר כו'. ה"ה דמאי לאומצי (ח) מתניתין דאוקי לעיל סיפא צמעשר שני טהור דאכיל חוץ לחומה אלא ודאי משני דעייליה ואפקיה אצל הכא קשיא מאי למימרא וצמתני' ליכא למפרך דהא קא מהני^מ ליה למלקיות דלא השמיענו שום חידוש צהס:
הא

בפנים קלטהו מחיצות הוא בפנים ומשאו בחוץ מהו יתנא להו ההוא סבא בדבי רבי שמעון בן יוחי ^ת כי ירחק ממך המקום ממילואך בעי רב פפא ינקיט ליה בקניא מאי תיקו **אמר ר' אסי** **אמר ר' יוחנן** מעשר שני מאימתי חייבין עליו ^ימשראה פני החומה מ"ט דאמר קרא ^פ ^בלפני ה' אלהיך תאכלנו (שנה בשנה^ז) וכתיב ^ג (כי) לא תוכל לאכול בשעריך כל היכא דקרינן ביה לפני ה' אלהיך תאכלנו לא קרינן ביה לא תוכל לאכול בשעריך מיתובי ^ה רבי יוסי אומר כהן שעלתה בידו תאנה של מבל אמר תאנה זו תרומתה בעוקצה מעשר ראשון בצפונה ומעשר שני לדרומה והיא שנת מעשר שני והוא בירושלים או מעשר עני והוא בגבולין אכלה

בפסיעה אחת. אע"ג דכתיב ירחק דמשמע טוצא ת"ל כי לא תוכל שאתו לנושאו ולהציאו לפניס מן החומה דהכחוצ לא חלה הדצר צריחוק אלא צנטילה דכל זמן דאיכא למיעצד אכתי נטילה והצאה לפניס אפילו פסיעה אחת פודה חומו:
לכדרי' אלעזר. למעשר שני שנטמא:
מאי שאתו. שמע מינה לכדריצ אסי:
ימיצ רצ חנינא ורצ הושעיא אפיתחא דירושלים וקא מיצעי להו:
ממילואך. מכל מילוי שלך ומשא של אדם חשיצ מלוואו דלא תימא ממך ממקצתך דכל זמן שרחק מקצתך^מ יהא נפדה אלא כי ירחק ממלואך פדה אצל כשאתה צפנים או משאך צפנים לא רחק המקום ממלואך וסוצ לא תפדה אלא ואכלת שס:
בעי רב פפא. הוא מצפנים ונקיט משאו צקניא ארוך מצחון:
מהו. כיון דלאו ממש על כתיפו הוא איך זה מלוואו והרי הוא כמוטל לארך ונפדה או דלמא כיון דנקיט ליה משאו קרינא ציה תיקו כן נראה צעיני רצי ועיקר:
משיראה פני החומה. וחוץ לחומה דמתני' היינו דעייליה ואפקיה:
דלא קרינא ביה לפני ה' אלהיך. דלא הכניסו לפניס:
כהן שעלתה בידו תאנה של מבל ואמר תאנה זו תרומתה בעוקצה. צלצ וצנה:
מעשר ראשון בצפונה. צלצ לפון שלה והוא אחוזה כנגד מזרח וכן מעשר שני צדרומה:
תרומה בעוקציה כו'. דצעי ראשית שיהא שיריה ניכרין^נ והלכך צעינן סיוס והאי דמתן (דמאי פ"ו מ"ד) שני לוגין שאני עמיד להפריש הרי הן תרומה צמקומן פליג אהא דלא צעי ראשית שיהא שיריה ניכרין:
והיא שנת מעשר שני^מ. ואותה שנה שניה^פ שראוי לימתן צה מעשר שני:
והוא בירושל"ם. כשקרא שמות הללו על אותה תאנה:
מעשר עני בגבולין. או שהיא שנת מעשר שלישית ואמר מעשר עני צדרומה ולא אמר מעשר שני והוא אפי' צגבולין:
לוקה

אלו הן הלוקין

פרק שלישי

מכות

הניחא למאן דאמר כו'. פלוגתא היא צאיהו מקומן^ז:
רישא במעשר שני טמא. וקאכיל ליה צירושלים צלא פדייה:
ה"ג ודיבין מוזהר על אכילה שלא יאכלנו בטומאה איני יודע ת"ל לא תוכל וגו'. כך היא שנויה צסיפרי וכשקצעוה כאן לא הספיקו לגומרה עד דאקשי

גמרא טומאת הגוף צהדיא כתיב ציה ולא יאכל מן הקדשים כי אס רחץ וגו' ומוקמינן לה ציצמות^ח צמעשר (ד) מדכתיב כי אס רחץ הא רחץ טהור דטצל ועלה חוכל צמעשר:
(רבינו גופו טהור ויצאה נשמתו בטהרה לא פירש יותר מכאן ואי"ך לישון תלמידו ר' יהודה בר' נתן^ט):
(ה) כך הוא לשון הצריחא (כלומר) איני יודע להיכן מוזהר לכך תלמוד לומר לא תוכל וגו' והש"ס לא שציק ליה לאסוקי מילתיה אלא קדים ופרץ ומתמה אמאי קאמר איני יודע הא טומאת הגוף צהדיא כתיבא נפש אשר תגע צו כו' לא יאכל מן הקדשים כי אס רחץ צצרו צמים ואמרינן ציצמות דהאי קרא צמעשר שני קאמר דטצל ועלה חוכל כו':
ולח"ן הוא אומר. צצכור צעל מוס ילח"ן הוא אומר. צצכור צעל מוס (שנפדה^י) צשעריך תאכלנו ולעיל מיניה כתיב כי יהיה צו מוס:
אפילו טמא וטהור. דלע"ג דאסור צגזיה ועצדה כדאמרינן (בכורות דף טו.) צכל אות נפשך תוצת ואכלת צצר תוצת ולא גזיה ואכלת ולא לכלצך צצר ולא חלצ אפי' הכי טמא וטהור חוכלין אותו צקערה אחת דנאכליס צטומאת הגוף וצטומאת עצמן דכיון דטמא חוכל צהן היינו צטומאת הגוף חוכל הטהור וכשהטהור חוכל עמנו לאחר שנגע צו היינו טהור חוכל טומאת עצמו שאכל את הטמא:
האי טמא דשראי לך התם. צצכור צעל מוס דכתיב ציה צשעריך הכא גצי מעשר לא תוכל^י והיינו לא תוכל לאכול צשעריך כלומר אי אתה רשאי לאכול מעשר שני צמורת צכור שכתוב צו צשעריך דצעל מוס דצכור נאכל צטומאת עצמו וצטומאת הגוף וזה אסור:
ומנ"ץ דבר פדייה הוא. מעשר שני שנטמא דמדקאמר צמתני' שלא נפדה מכלל דאי צעי פריק ואפילו צירושלים דלע"ג דמעשר שני טהור אינו נפדה צירושלים דכתיב^י כי ירחק ממך ונתת צכסף צריחוק מקום אתה פודה ולא צקירוצ מקום (קדושין דף ט"ו):
ואין שאת אלא אכילה. והכי קאמר קרא כי ירחק ממך שיהא מעשר טהור חוץ לירושלים או אפילו הוא צירושלים אלא שאי אתה יכול לאוכלו שנטמא ונתת צכסף:
אפילו

החומה דהכחוצ לא חלה הדצר צריחוק שני שנטמא דמדקאמר צמתני' שלא נפדה מכלל דאי צעי פריק ואפילו צירושלים דלע"ג דמעשר שני טהור אינו נפדה צירושלים דכתיב^י כי ירחק ממך ונתת צכסף צריחוק מקום אתה פודה ולא צקירוצ מקום (קדושין דף ט"ו):
ואין שאת אלא אכילה. והכי קאמר קרא כי ירחק ממך שיהא מעשר טהור חוץ לירושלים או אפילו הוא צירושלים אלא שאי אתה יכול לאוכלו שנטמא ונתת צכסף:
אפילו

החומה דהכחוצ לא חלה הדצר צריחוק שני שנטמא דמדקאמר צמתני' שלא נפדה מכלל דאי צעי פריק ואפילו צירושלים דלע"ג דמעשר שני טהור אינו נפדה צירושלים דכתיב^י כי ירחק ממך ונתת צכסף צריחוק מקום אתה פודה ולא צקירוצ מקום (קדושין דף ט"ו):
ואין שאת אלא אכילה. והכי קאמר קרא כי ירחק ממך שיהא מעשר טהור חוץ לירושלים או אפילו הוא צירושלים אלא שאי אתה יכול לאוכלו שנטמא ונתת צכסף:
אפילו

מסורת הש"ס‏^[1]‏
עם הוספות

א) יצמות דף עג:
ב) פסחים לו: צ"מ גג.
סנהדרין קיג:
ג) [מוס'] פ"ג וע' מוס' ר"ה יב.
ד"ה חנא כו'].
ד) [וצחיס ג:].
ה) [עד:].
ו) דברים יד כה,
ז) ליתא שם אלא בירושלמי ספ"ק דמע"ש,
ח) ערובין לו ע"ב.

הנהרות הב"ח

א) גמרא וקא אכיל ליה חוץ לחומה:
ב) שם טמא דשראי לך גצי טהור (הסם) חל"מ וי"צ ס"א גצי בכור:
ג) שם רצ חנינא ורצ הושעיא (וקא מיצעי מהו אפיתחא דירושלים מהו פשיטא) חל"מ וי"צ ס"א ורצ הושעיא אפיתחא דירושלים וקא מיביעי להו פשיטא הוא כו':
ד) רש"י ד"ה ה"ג והיכן וכו' ציצמות צמעשר שני מדכתיב:
ה) ד"ה איני יודע כך הוא לשון וכו' היכן מוזהר על כך תלמוד לומר וכו' למילתיה אלא וכו' ולא יאכל:
ו) תוס' ד"ה הוא פנים וכו' ואי לא נקט קניא מודה וכו' כיון שהפירות חוץ לירושלים והוא נושא אותם לירושלים דהא קרינן צו לא תוכל:
ז) בא"ד קשה דממילואך היינו המשוי כדפי' הקונטרס וכיון שמשאו מבחוץ קרינן ביה כי ירחק ממילואך לגבי משאו מבפנים וגופו מבחוץ וי"ל כל"ל וי"צ ואין להקשות דלמא אה"נ דההוא גופיה פשיט ליה דקרינן ציה [כי ירחק] די"ל דל"כ כ"ש צקניא דקרינן ציה כי ירחק ומאי קא מיצעי ליה לרצ פפא:
ח) ד"ה מיתובי וכו' לאומצי ממתניתין וכו' אלא דאמתני' ודאי משני וכו' ואמתניתין ליכא למיפרך מאי למימרא דהא קא מני להו למלקות:

הנהרות וציונים

א) רש"א ת"ל (גליון) וכ"ה בכתי' וביבמות, וברש"י וריבין כאן:
ב) צ"ל אלעזר (גליון) וכ"ה בכתי':
ג) צ"ל כי אס לפני כו' (גליון):
ד) רש"ש מ"ז:
ה) והוא חתנו של רש"י ז"ל (גליון):
ו) ט"ס (רש"ש ומראה כהן):
ז) צ"ל תיכופ' (באה"מ, וכ"ה בכתי'):
ח) צ"ל ממקצתך (באה"מ, וכ"ה בכתי'):
ט) רש"א מה"ד מע"ש בדרומה ואותה כו' (גליון):
י) צ"ל ואותה שנה היא שנה שראוי (אמרי בנימין עי"ש):
יא) צ"ל לירושלים וחדרין צותן דהא (מהר"ם, בדפדפי' ליתא תיבת "טעם", ועי' הג' הב"ח):
יב) כדפירש הקונטרס כאן במישאו מבחוץ א"כ קרינן כי ירחק ממלואך כו' רש"א (גליון), וצריך להוסיף ממלואך גבי משאו מבפנים וגופו מבחוץ וצ"ל כו', דהג"י בדפדפי' שלפני המהרש"א כדפירש בקונטרס וכיון שמשאו מבחוץ קרינן כי ירחק ממילואך גבי משאו מבפנים וגופו מבחוץ וצ"ל, ועי' גי' המהר"ם:
יג) רש"א מני (גליון):

^[1] וַיִּשָּׂא מִשְׁאֵת מֵאֵת פָּנָיו אֱלֹהִים וַתֵּרֶב מִשְׁאֵת בְּנִמְנָן מִמִּשְׁאֵת כָּלָם חֲמִשׁ יוֹדוֹת וַיִּשְׁתּוּ וַיִּשְׁכְּרוּ עִמּוֹ: (בראשית מג, יד)

^[2] כִּי אִם יֵאָכֵל מִן הַקֹּדְשִׁים כִּי אִם יָרְחַץ בְּשֵׁלֹו בַּמַּיִם: (ויקרא כב, י)

מסורת הש"ס עם הוספות

א עי' תוס' ר"ה יב. ד"ה תנא בכורות נד. ד"ה ושני ר"ש מעשרות פ"א מ"א, **ב** [גדרים פה. קדושין נח: ז"ב כגב: חולין קל: צבורות יא.], **ג** [מ"ס פ"ג מ"ן], **ד** סנהדרין קיג. ע"ש צ"מ נג: ע"ש, **ה** עי' תוס' פסחים לח. ד"ה אבל, **ו** [לעיל יט:], **ז** שזעות צ: [וע"ס חוס' ד"ה חייב, **ח**] [עי' חוס' שזעות ג. ד"ה ועל, **ט**] עי' תוס' שבוועות ג. ד"ה חדא, **י** מיר מ: **י** קדושין לר, **יא** [נ"מחות ה. וש"נ], **יב** ברכות לו ע"ב.

הנהגות הב"ח

א גמרא ואע"ג דלאו רואה וכו' דעיילה ואפקה וכו' כגון דעיילה בטיבלה וקסבר מתנות: **ב** שם צמשה שריטה (אחת) תו"מ ונ"צ ס"א אינ"ן: **ג** (א) רש"י ד"ה לוקה וכו' ונהי דאי: **ד** ד"ה והמקיף פאת ראשו משום. נ"צ כלומר לית ציה דבר חדש ע"ל צפרש"י ריש פירקין: **ה** ד"ה חייב וכו' דמייחין מקרא דחייב על כל קרחה וכו' ושרט וה"נ הכא דהכא לא צריך וכו' כולי האי אלא ממשמעות' וכדאמר' לקמן בדף זה ריש ע"ב דסכינהו וכו' חמש וגייגוגם הס"ד: **ו** (א) ד"ה הכי גרסינן וכו' ימירא הוא. נ"צ ס"א כדאמרינן לקמן דסכינהו לה' אצבעותיו נשא דלע"ג דליכא אלא חדא התראה מחייבין עלה חמש: **ז** תוב' ד"ה אמר וכו' לא אמרינן מתנות וכו' שקלטוהו מחיצות ואסור לפדותו אצל לענין שלוקים צגזולין על אכילתו אמרי' כמי: **ח** ד"ה רצינא וכו' לגמרי ותפשוט:

תורה אור השלם

א לא יקרחו קרחה בראשם ופאת וְקָנָם לא יגלחו ויבבְּשָׁרָם לא יִשְׁרְטוּ שְׂרָפָת: [ויקרא כא. ה]

ב בָּנִים אַתֶּם לַיְי אֱלֹהֵיכֶם לֹא תִתְגַּדְּדוּ וְלֹא תִשְׁמִיּוּ קִרְחָה בֵּין עֵינֵיכֶם לְמַת: [דברים ה. א]

[דברים ה. א]

לעזי רש"י

מנפ"א. פירוש נדע, רקע (רש"י שופטים ד, כב), נד המנח שלד האחן. **מנפ"ן**. פירוש סנטר. פרק למי התחתון צוקן (מסוף הערוך ערך סנטר צ' ועיין רש"י שזעות דף ג ע"א ד"ה וא' מלמטה ומכות דף כא ע"א ד"ה צ' פירקי דדיקנא.

אלו הן הלוקין

ריב"ן

לֹקֵה אחת. **לל** הוֹלִיאה מידי טבל צקריאת שס זה וקאכיל מעשר ראשון הטבול לתרומת מעשר וקעצר אללו דטבל אצל איסור תרומה דקאכיל ליכא דהא כהן הוא ונהי **א**) אי הוה אמר תרומת מעשר צאמלעיתהוּ הוי מצי אכיל כולה ולא לקי מידי דהוה^[א] תרומת מעשר לכהן והוא כהן ואמעשר ראשון ואמעשר שני לא לקי דהא אף לזרים שרי: הכי גרסינן טעמא דמעשר שני צירושלים ומעשר עמי צגזולין הא מעשר שני צגזולין לוקה שלש: דעיילי'ה. לירושלים וקרא עליה שס והדר אפקיה חוץ דחוזא מעשר שני פני החומה הלכך לוקה שלש: אי הכי מאי לַמִּימְרָא. דנשלמא אי אמרת מעשר שני צגזולין לוקה שלש לע"ג דלא חוזא פני החומה אשמועינן טובא דחייצין עליו לע"פ שלא ראה פני חומה ואינטריך למיתניה משום דיוקא דידה הא צגזולין אללא אי אמרת דעייליה ואפקיה מאי למימרא לא היא אינטריכא ולא דיוקא דידה דהא פשיטא דאפילו כהן לוקה על הטבל וזר על התרומה ועל מעשר שני חוץ לחומה: דעייל'ה בטיב'לה. לההיא תאנה צירושלים דקלטוהו מחילות למעשר שני העמיד ליתרם ממנה: וקסבר מתנות שׁלא הורמו כמי שהורמו דמיין. ודמי כמאן דעייל מעשר שני צעיניה דהוה ליה ראה פני החומה והלכך כי אפקה לוקה עליו וכגון דאפקה נמי צטיבלה: שנגמרה^[א] מלאכתן. למעשר כדמפרש צורעים (מעשרות פ"א מ"ה) מאימתי גמר מלאכתן למעשר צחיטין משימרח הכרי דצילועין משיפקסו כו': שיפדה מעשר שני. עדיין יש לו פדייה דכיון דלא נגמרה מלאכתן לא אמרינן כמי שהורמו דמיין וראה פני החומה ואין לו פדייה: יחזיר מעשר שני ויאב'ל בירושל'ים. דקסברי צית שמאי כמי שהורמו דמיין: יפדה ויאב'ל בב'ל מקום. מדמתני רצי יוסי אליצא דצית הלל יפדה ש"מ דהכי צבירא ליה דצית שמאי צמקוס צית הלל אינה משנה^[א] ומדקאמר יפדה ש"מ דמתנות שלא הורמו לאו כמי שהורמו דמיין ולא ראה פני החומה ויש לו פדייה ואי ס"ד כו': רבינא אמר. הא דדייקין לעיל הא צגזולין לוקה שלש וקא צעית מאי למימרא אינטריך כגון דנקיט ליה צקניא וקא משמע

לן דכמאן דראה פני החומה דמי ולוקה משום לא תוכל אי דצר ארמקיה ואכליה ותפשוט מינה צעיא דרצ פפא דצעא לעיל: **במתני'** הקורח קרחה בראשו. על המת צקניא בראשו. **ד**) משום דצעי למימר הי נינהו פאתי ראשו נקיט ליה: שרפ. עושה חצורה צעלמו משום צער מתו: השורפ שריטה אחת על המת חייב. הכא לאו דוקא נקט שריטה אחת אלא משום דצעי לפלוגי לקמיה צין שריטה אחת לשתי שריטות נקיט ליה נמי הכא וכמדומה דלא גרסינן ליה: שריטה אחת על ד' מתים או ד' שריטות על מת אחד. צגמרא מרצי ליה דחייב על כל אחת ואחת: חייב על הראש. על הקפת הראש חייב שמי מלקיות דשתי פאות יש לו לראש שהראש כשתי חתיכות מקום השיער חתיכה אחת ומקום הפנים והזקן חתיכה אחת ומתחצות זו עם זו צלד האוזן מלפניו מקום שלוועזין טנפל"א ושס נקרא פאה ששם סוף הראש מקום חיצור הפרקים וגמלא שיש לו שתי פאות צידעא מכאן וצידעא מכאן וחייב עליהן שמים אפילו נטלן צצת אחת צשתי ידיו ואלע"ג דחד התראה קא מתרה ליה אל תקיף דזיל הכא פאה איכא וזיל הכא פאה איכא כדאמר לקמן גצי קרחה וגצי שריטה דמייחין **ה**) דחייב על כל קרחה וקרחה ועל כל שרט ושרט ונהי דהכא לא צריך לאתויי מקרא דמסכתמא כי היכי דאמרינן ושרט לחייב על כל שרט ושרט ה"נ אמרינן פאת לחייב על כל פאה ופאה דהא לאו מיתורה דקרא שמעינן ליה כולי האי כ"ש^[א] וגייגוגם כדאמרינן לקמן דסכיניהו לחמש אצבעתיה נשא דלע"ג דליכא אלא חדא התראה מחייבין ליה חמש: שתיים מבאן. חמש פאות יש לו לזקן אחד למטה מן האוזן מקום שלחי התחתון יולא ומתפרד שס ושס נקרא פאה צחדו של למי שצולט לחוץ ששם מתחלת הזקן וכל מה שלמעלה עד הצידעא צכלל פאת הראש היא ושתי השיצולות כל אחד מהן לסוף הלחי ונקרא פאה ואחת מלמטה שיער שצין השיצולת צאמצע הסנטר שלוועזין מנט"ן: ואינו חייב עד שיטלנו בתער. תנא קמא קאמר לה ורצי אליעזר פליג עליה: **גב'** הכי גרסינן לא יקרחו קרחה יבול אפילו קרח בו' תלמוד לומר קרחה. דקרא ימירא הוא **ו**): בראשם מה תלמוד לומר. לאו דוקא קאמר ליה דהא ודאי אינטריך משום דהוה אמינא קרחה כל דהו אללא מידרש קא דריש ליה צראשם משמע כל הראש שלפי שאמר כו': לא תתגודדו צישראל כתיב ולא יקרחו צכהנים: בין העינים. צראש סמוך לפדחת: ואין ל'י. דחייב על כל הראש אללא כהנים דההוא צכהנים כתיב:

פרק שלישי

הא בגבולין לוקה. מדנקט והיא שנת מעשר שני והוא צירושלים שמע מינה דאילו היה צגזולין לוקה שלש: **אמר** רבא מחיצה לאכול מדאורייתא מחיצה לקלוט מדרבנן. הלכך לגצי דין פדייה לא אמרינן **ו**) מתנה שלא הורמו כמי שהורמו דמיין לענין שקלטוהו ואסור לפדותו אצל לענין שלוקין צגזולין אמרינן כמי שהורמו דמיין והוי ראו פני הצית:

רבינא אמר כגון דנקיט ל'יה בקניא. הא דאמר צגזולין לוקה שלש מיירי כשהאיש עומד צין הקנים^[א] ונקיט ליה לקנה מצחוץ ואשמעינן דלוקה דצכך קרית ציה ראיית פני הצית ולוקה כשאוכלו צמקומו דעדיין אינו צפנים לגמרי **ה**) ולפשוט צעיא דרצ פפא:

לחייב על כל קרחה וקרחה דיכי דמי איצימא בזה אחר זה ובחמש התראות פשיטא אלא בבת אחת ובחדא התראה. זו גירסת הספרים והקונטרס לא גריס צצת אחת אלא צחדא התראה וכן פ"י לעולם^[א] צזה אחר זה ושמא היינו טעמא משום דאי צצת אחת הכל קרחה חדא היא ויש ליישב צצת אחת ומיירי שעשה שיעור ה' קרחות והוא הדין דצזה אחר זה נמי היה יכול להקשות אלא הכי קאמר אילימא גם צצת אחת וצחדא התראה: לא

במתני' י הקורח קרחה בראשו י והמקיף פאת ראשו י והמשחית פאת זקנו י והשורט שריטה אחת על המת חייב י שרט שריטה **ב**) אחת על חמישה מתים או חמש שריטות על מת אחד חייב על כל אחת ואחת י על הראש שתיים אחת מכאן ואחת מכאן **ג**) על הזקן שתיים מכאן ושתיים מכאן ואחת מלמטה רבי אליעזר אומר אם ניטלו כולן כאחת אינו חייב אלא אחת **ד**) ואינו חייב עד שיטלנו בתער רבי אליעזר אומר אפילו לקטו במלקט או ברהיטני חייב: **גב'** תנו רבנן **ה**) לא יקרחו יכול אפילו קרח ארבע וחמש קריחות לא יהא חייב אלא אחת תלמוד לומר קרחה י לחייב על כל קרחה וקרחה בראשם מה תלמוד לומר לפי שנאמר **ז**) לא תתגודדו ולא תשימו קרחה בין עיניכם למת יכול לא יהא חייב אלא על בין העינים בלבד מנין לרבות כל הראש תלמוד לומר בראשם לרבות כל הראש ואין לי אלא **ז**) בכהנים שריבה בהן הכתוב מצות יתירות ישראל מנין נאמר כאן קרחה ונאמר להלן קרחה מה להלן חייב על כל קרחה וקרחה וחייב על הראש בבין העינים אף כאן חייב על כל קרחה וקרחה וחייב על הראש בבין העינים ומה להלן על מת **ה**) אף כאן על מת הני ד' וה' קריחות ה"ד איצימא בזה אחר זה ובחמש התראות פשיטא אלא

אל **ב**) צ"ל ודחתנן [גליון]: **ג**) ס"א **רבא** [גליון]: **ד**) כת"י **דהא**: **ז**) נדצי"ל **שלא** נגמרה (רש"ש עיי"ש): **ה**) ר"ת כן שמעתי וגירסת רש"א כ"ש דהא וגו' רש"ל יש כאן גמגום (גליון): **ו**) גי' מהר"ם **מבפנים** (גליון) וכ"ה בחוס' (שאנן: **ז**) צ"ל דלע"ה (מהרש"ל): **ח**) נראה דהגהה זו שייכת על הדין הקודם והשורט שריטה "אחת" על המת. עי' בריב"ן:

מחיצה **לאורייתא** מחיצה לקלוט מדרבנן. מחילה שנאמרה צבורה לא הוזכרה אלא לאכול צמוכה ושארמיו צמשה מחילות קולטות אותם מלפדות עוד אס ילא דרבנן היא **ב**)^[א]. מחיצות **לאכול** **דאורייתא**. מן החורה מזה לאכול לפניס מן החומה. **אב"ז** מחיצות לקלוט. שיהיו מחילות קולטות צין לענין פדייה צין לכל עינן. מדרבנן הוא וכי גזור רבנן דמיהני קליעת מחילות למעשר דשוב אינו יכול לפדותו [סנהדרין קיג:]. **ותפשוט בעיא** **דרב פפא**. צעי רצ פפא הוא מצפנים ונקיט משאו בקניא לרוץ מצחוץ. מהו. כיון דלאו ממש על כתיפו הוא אין זה מלאו והרי הוא כמוטל לארץ ונפדה או דלמא כיון דנקיט ליה משאו קרינא ציה חיקו [מכות יט:]. על הראש שתיים. על הקפת ראש שמים דהא פאת כתיב (ויקרא יט) ופאה לשון סוף וקצה הוא כמו (שמות יב) לפאת ים (שם) לפאת צבצ מקום חיצור הגלגולת עם הלחי והן מקום הצדעין [שבוועות ב:]. על הזקן שתיים מכל נד צ' הקפת הראש עד שילקטו צראשם מה תלמוד לומר. בראשם האמור אלל כהנים מה חיל דלפי שנאמר צישראל צין עינים משמע סמוך לפדחת [קידושין ל:].

מכות

ב.

עין משפט

גר מצוה

עו א מי' פ"ה מהל' אישות הלכה ו: **עו ב** מי' פ"ב מהל' מעשר שני ה' ה: **עח ג** מי' שס ה' ט: **עט ד** מי' פ"ט מהל' סנהדרין ה' ד [ס' קמג] ופי"צ מהל' ע"ז ה' טו סמג לאוין סב טוש"ע י"ד ס' קפ סעיף ט: **פ ה** מי' פ"ט מהל' סנהדרין ה' ד [ס' קמג] ופי"צ מהל' ע"ז ה' טו סמג לאוין סב טוש"ע י"ד ס' קפ סעיף ט: **פא ו** מי' שס צה' קפא סעיף צ: **פב ז** מי' פ"ב מהל' ע"ז ה' יב סמג שס טוש"ע י"ד ס' קפ סעיף ח: **פג ח** מי' שס ה' א סמג שס טוש"ע י"ד ס' קפא סעיף א: **פד ט** מי' שס ה' א סמג שס טוש"ע שס סעיף י"א: **פה י** מי' וסמג שס טוש"ע שס סעיף י: **פז כ** מי' שס ה' טו סמג שס טוש"ע י"ד ס' קפ סעיף י: **פז ט** מי' שס טוש"ע שס סעיף ט:

הגהות וציונים

א [צ"ל ודחתנן] [גליון]: **ב** ס"א **רבא** [גליון]: **ג**] כת"י **דהא**: **ז**] נדצי"ל **שלא** נגמרה (רש"ש עיי"ש): **ה**] ר"ת כן שמעתי וגירסת רש"א כ"ש דהא וגו' רש"ל יש כאן גמגום (גליון): **ו**] גי' מהר"ם **מבפנים** (גליון) וכ"ה בחוס' (שאנן: **ז**] צ"ל דלע"ה (מהרש"ל): **ח**] נראה דהגהה זו שייכת על הדין הקודם והשורט שריטה "אחת" על המת. עי' בריב"ן:

ליקוטי רש"י

מחיצה **לאורייתא** מחיצה לקלוט מדרבנן. מחילה שנאמרה צבורה לא הוזכרה אלא לאכול צמוכה ושארמיו צמשה מחילות קולטות אותם מלפדות עוד אס ילא דרבנן היא **ב**)^[א]. מחיצות **לאכול** **דאורייתא**. מן החורה מזה לאכול לפניס מן החומה. **אב"ז** מחיצות לקלוט. שיהיו מחילות קולטות צין לענין פדייה צין לכל עינן. מדרבנן הוא וכי גזור רבנן דמיהני קליעת מחילות למעשר דשוב אינו יכול לפדותו [סנהדרין קיג:]. **ותפשוט בעיא** **דרב פפא**. צעי רצ פפא הוא מצפנים ונקיט משאו בקניא לרוץ מצחוץ. מהו. כיון דלאו ממש על כתיפו הוא אין זה מלאו והרי הוא כמוטל לארץ ונפדה או דלמא כיון דנקיט ליה משאו קרינא ציה חיקו [מכות יט:]. על הראש שתיים. על הקפת ראש שמים דהא פאת כתיב (ויקרא יט) ופאה לשון סוף וקצה הוא כמו (שמות יב) לפאת ים (שם) לפאת צבצ מקום חיצור הגלגולת עם הלחי והן מקום הצדעין [שבוועות ב:]. על הזקן שתיים מכל נד צ' הקפת הראש עד שילקטו צראשם מה תלמוד לומר. בראשם האמור אלל כהנים מה חיל דלפי שנאמר צישראל צין עינים משמע סמוך לפדחת [קידושין ל:].

מחיצה **לאורייתא** מחיצה לקלוט מדרבנן. מחילה שנאמרה צבורה לא הוזכרה אלא לאכול צמוכה ושארמיו צמשה מחילות קולטות אותם מלפדות עוד אס ילא דרבנן היא **ב**)^[א]. מחיצות **לאכול** **דאורייתא**. מן החורה מזה לאכול לפניס מן החומה. **אב"ז** מחיצות לקלוט. שיהיו מחילות קולטות צין לענין פדייה צין לכל עינן. מדרבנן הוא וכי גזור רבנן דמיהני קליעת מחילות למעשר דשוב אינו יכול לפדותו [סנהדרין קיג:]. **ותפשוט בעיא** **דרב פפא**. צעי רצ פפא הוא מצפנים ונקיט משאו בקניא לרוץ מצחוץ. מהו. כיון דלאו ממש על כתיפו הוא אין זה מלאו והרי הוא כמוטל לארץ ונפדה או דלמא כיון דנקיט ליה משאו קרינא ציה חיקו [מכות יט:]. על הראש שתיים. על הקפת ראש שמים דהא פאת כתיב (ויקרא יט) ופאה לשון סוף וקצה הוא כמו (שמות יב) לפאת ים (שם) לפאת צבצ מקום חיצור הגלגולת עם הלחי והן מקום הצדעין [שבוועות ב:]. על הזקן שתיים מכל נד צ' הקפת הראש עד שילקטו צראשם מה תלמוד לומר. בראשם האמור אלל כהנים מה חיל דלפי שנאמר צישראל צין עינים משמע סמוך לפדחת [קידושין ל:].

^[1] נדע, רקע (רש"י שופטים ד, כב), נד המנח שלד האחן

^[2] מנפ"ן. פירוש סנטר. פרק למי התחתון צוקן (מסוף הערוך ערך סנטר צ' ועיין רש"י שזעות דף ג ע"א ד"ה וא' מלמטה ומכות דף כא ע"א ד"ה צ' פירקי דדיקנא